

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Subsectio. De Consensu conditionato.

Nutzungsbedingungen

urn:nbn:de:hbz:466:1-55333

me s (inquit) de iteratione , quæ licet in aliis Sacramentis manente eadem materia , prohibeatur , non tamen prohibeatur in Sacramento matrimonii , quia hoc fundatur in ratione contractus civilis , qui iterari potest & solet . Sic *Sanchez* . Ubi tamen nota , non semper fieri Sacramentum , quoties renovatur consensus , sed solum , quando primò ritè perficitur contractus , si antea propter aliquem defectum legitime perfectus non fuit .

S U B S E C T I O.

De Consensu conditionato.

S U M M A R I U M .

326. Possunt quidem raro tamen admitti debent matrimonia sub conditione , præsertim de futuro .
327. Matrimonium contractum sub conditione de praesenti vel preterito , statim valet , si conditio vera est ; Et statim nullum est , si conditio falsa .
328. Nec eo uti possunt , donec conditio existere cognoscatur .
329. Matrimonium sub conditione de futuro honesta & possibili initum .
330. Suspenditur usque ad conditionis eventum .
331. Quia posita statim perficitur , sine novo consensu .
332. Et sine nova assentia Parochi , & testium .
333. Exceptio .
334. Conditio de futuro turpis vel impossibilis , an quando irrita : usque ad n. 341 .
335. Irrita conditio turpis repugnans substantia matrimonii .
336. Ejusque triplici bono , fidei , prolis , & Sacramenti .
337. An valeat , si contrahant cum pacto vel conditione nunquam generandi ?

326 **N**ullo quidem juris textu prohibentur matrimonia conditionata, scilicet inita sub conditione sive de praesenti vel praterito, sive de futuro, dummodo non turpi, impossibili vel repugnante substantiae matrimonii. Ius Urbanus III. c. super eo. de condition. appositi, expressè dicit: *Canonicis institutionibus non improbari contractum, quo quidam in quendam mulierem consensit* (id est contraxit de praesenti. *Glossa, Fagnanus, alii ibidem*) *pater ejus suum prestare et consensum.* Quare Navat. *Consil. I. de condition. appositi.* Dicunt alii, videntur approbare potius, quam improbare conditiones in matrimonio. Sed mentio Tambur. *trait. 4. c. 5. §. 10. & Gobat cas. 1. num. 138.* censem & monent, à Parocho non esse admittendas in matrimonii conditiones, præsertim de futuro, nisi ob raram & urgentissimam causam; sed si alicujus conditionis impletio ad matrimonium expectanda sit, ut sponsus obtineat libertatem, officium, &c. exspectetur, antequam illud per verba de praesenti celebretur; Ratio est multiplex; 1. Quia ejusmodi conditionum adjectio repugnat mori patrio. 2. Quia facile tales conditiones contrahentes sibi persuadent, valere matrimonium ante eventum vel notitiam conditionis apposita, & facient ante tempus, quæ faciunt veri conjuges. 3. Quia cum juxta probabilissimam sententiam à nobis admittendam illo ipso momento, quo impletur conditio in matru.

Sect. III. De Matrimonio ut est contractus. 297
matrimonio posita, illud convalescat absque novo consensu, & novâ præsentia Parochi & testium, fiet sæpiissimè ut matrimonii Sacramentum conficiatur, dum alter vel uterque coniugum est in statu peccati mortalis, in ebrietate, aut nescio, quibus occupatus, insigni Sacramenti irreverentia. 4. Ex ipsis conditionibus non subsistentibus, vel non impletis possunt oriiri gravia incommoda; scandala, dissensiones, &c. ut consideranti patet, & infra notabitur. Quia tamen posset subinde esse ratio urgens contrahendi matrimonium sub aliqua conditione, & revera contrahentes aliquando tales conditiones occulte apponunt in contrahendo matrimonio: pro pleniori intellectu ejus naturæ, & non inutili notitia confessarii, agam de his stricte, de quibus latissimè Sanchez l. 5. t. 2. De Matrimon. Perez, Dicastil. Alii.

§. I.

Conditio de præsenti vel præterito.

Matrimonium contractum sub conditio-³²⁷ne relata in præfens vel præteritum (v. g. contraho tecum, si filia Titii es, si legitima, si virgo: Si navis advenit, si pater mortuus est, &c. statim valet, si conditio vera est: & statim nullum est, si conditio falsa est. Certum apud omnes. Habetur variis textibus juris, apud Layman tract. 10. part. 2. c. 7. num. 1. Ratio est; quia contractus quilibet ex convenientium voluntate legem & conditiones accipit: si

T. 5

ergo.

ergò ea sit contrahentium voluntas, ut, si hoc existat, stipulatio rata sit, si hoc non existat, stipulatio irrita; ita statim erit, sicut inter se conveniunt. Quare *L. institutis. ff. De conditionibus* dicitur: *Quod nulla sit conditio, que in præteritum conferitur vel præsens;* quia nimirum non suspendit actum, sed facit, ut statim valeat, vel non valeat.

328 II. Neque verò interest, quod contrahentes vel unus eorum ignoret conditionem appelliam subsistere. Ut contra *Coninck & alios*, ex communi notat *Layman* cit, cum *Hurtado & aliis*. Et expreße habetur *L.* *Cùm ad præsens. ff. De rebus creditis. Stipulatio tenet, quamvis nere contrahentes conditionem ignorant.* Quare si contraxisti cum puella: Si nobilis sit; aut illa tecum; Si officium à Rege habes: & condition subsistat, jam ratum & validum erit matrimonium, et si tu nondum ejus nobilitatem, neque illa tuum officium cognoscat: quia non contraxisti sub conditio nobilitatis cognitæ vel officii cogniti, sed sub conditione nobilitatis, vel officii, si existat.

329 III. Quamvis autem conditio de præterito vel præsenti non suspendat matrimonium quod ad esse vel valorem, ut dictum est (sicut suspendit conditio de futuro,) suspendit tamen quoad usum licitum, quousq; conditio existere cognoscatur; licet enim matrimonium sub tali conditio initum revera perfectum jam sit, si tunc subsistat conditio, sub qua est initum: non tamen

Sect. III. De Matrimonio ut est contractus. 299

tamen est permisus ejus usus, donec cognoscatur ad esse illa conditio; quia alioquin exponent se periculo fornicationis, si forte conditio non subsistat, & ideo matrimonium nullum sit.

Hic incidenter observa. Specialis illa conditio: *Si virgo es, involvit hanc de futuro: Si te reperero Virginem: & duplē sensum habere potest: 1. Si post diligentem inquisitionem, aut factam à Matronis inspectionem, cognovero te esse virginem. 2. Si in primo concubitu tecum, te deprehendero virginem esse. Primo sensu licita est ea conditio, ac proinde virginitatis defectus impedit valorem matrimonii. Secundò sensu turpis est conditio; quia provocat sponsam ad faciendam potestatem sui corporis, priusquam sit verum matrimonium: ergo habenda pro non adjecta, aut si serio adjecta fuit; contractus rescindendus erit.*

IV. Si conditio talis de præsenti vel præterito revera non subsistat, irritum manet matrimonium & ratum & consummatum, v. g. Titius serio dixit Sempronio: *Si virgo es, te duco uxorem; si virgo non sis, nullū est o matrimonium nostrum.* Post contractum & consummatum matrimonium, deprehenditur Sempronia non fuisse virgo, sed ab alio corrupta. Siquidem Titius permansit constanter in voluntate non habendi Semproniam in uxorem, si deprehendatur non esse virgo, sanè licet ante illam deprehensionem centies fuisse commixtus cum illa, nullum seu ratum seu consummatum extitisset.

330

motri

matrimonium, sed post illas tot copulas potuit
se illam repudiare, si postea cognovisset certe,
fuisse corruptam ab alio. Juxta Communissimam
DD. Et in casu facto bene resolvit Prosper Fl
gianus in c. *Si conditiones. De Condition. Appos.*
Cosmus coram Parocho & testibus contra
xit matrimonium cum Anna: *Anna, si u*
legitima, ducote in uxorem. Deinde matrimo
nium cum illa consummavit, ac prolem inde fu
scepit; postea compertum est, Annam non
fuisse legitimam. Quæsitum est primò: An illud
matrimonium fuerit ab initio nullum ob de
finitionis conditionis? Secundò: an non fuerit va
lidatum per copulam multiplicem subsequen
tem? Et rectè responderet ad primam quæstionem
affirmativè; quandòquidem ex verbis Cosmi
apparebat, ipsius consensum verè pendere à ve
ritate adjectæ conditionis. Ad secundam qua
stionem respondet negativè; eo quod copulam
exercuerit potius ex constanti falsa opinione,
quod Anna esset legitima, quam ex animo ha
bendi illam pro uxore, etiam casu, quo forte non
esset legitima. *Sic ille, afferens esse omnium*
consensum. Aliud tamen dicendum fuisse, si
Cosmus post cognitum defectum Natalium,
adhuc copulatus fuisset carnaliter Anna; tunc
enim jura præsumerent, eum recessisse à condi
tione priùs apposita, ejusq; consensum desuisse,
pendere à legitimatione uxoris; ideo tunc ma
trimonium convalueret, supposita sententia,
quod matrimonium invalidè contractum erat

Parocho

Parocho & testibus possit revalidari sine nova al-
līentia Parochi ac testium. De quo cap. se-
quent. Ut bene notat Gobat cas. 5. num. 142. &
rursus : tract. 9. cas. 5. num. 138. rectè rursus
inculcans , Parochum non debere extra casum
magnæ necessitatis assistere matrimoniis condi-
tionatis, nec permettere, ut contractui matri-
monii conditiones apponantur. En quām in-
gentia mala poterant orihi ex casu proposito,
postquam cognovit Cosmus (vel suprà Titius,)
se fuisse tam turpiter deceptum : & quid si , ut
jure poterat , repudiasset illam tot mortalibus
notam Notham? dixi autem : *Post cognitum de-
fectum* ; quamdiu enim defectum non cognoscit ; non præsumitur recedere à conditione de
præsenti vel præterito per copulam carnalem ,
ut dictum est. Sed bene tunc præsumitur recedere à conditione apposita relata in futurum : ut
mox dicam §. sequent. & in simili dixi suprà. De
Sponsalibus conditionatis.

§. II.

Conditio de futuro honesta & possibilis.

Matrimonium contractum sub conditio- 335
ne honesta ac possibili in futurum relata
v. g. accipio te , si pater tuus consenserit : si mille
flerenos in dote m dederit &c. suspen ditur usq; ad
conditionis eventum ; eā verò eveniente statim
perficitur matrimonium absque novo requisito
contrahentium consensu : itemque absque nova
assistentia Parochi & testium. Excepto : Si in-
habiles

302 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. 1.*
habiles ob impedimentum dirimens contraxis-
sent sub conditione: *Si Papa dispensaverit.* in
DD. citandi. Explico particulatim.

332 *I. Suspenditur usque ad conditionis eventum.*
Omnes. Et ex preisē habetur *c. super eo. De*
Condition. Appos. Ratio est: quia conditio pro-
priè dicta, & in futurū relata suspendit actum,
cui apponitur. Ut habetur utroque jure: & Ca-
nonico: *c. cit. Super eo. &c. De illis. eadem: C*
Civili: L. Si ita stipulatus ff. De Verbor. obliga-
tion. Quod tamen intelligi debet, si conditio
apponatur in ipso contractu; si enim contractus
jam semel absolute consensu perfectus sit, con-
ditio deinde illi apponi non potest. *L. 4. De ad-*
ditionibus. Et quamvis alii contractus absolute
initi postea novā stipulatione per mutuum con-
sensum sub conditione infirmari possint; ut nū
hoc fiat, vel hoc feceris; donatio vel venditio
rescindi possit: Secūs tamen est in matrimonio,
quod semel valide nulla voluntate contraria dis-
solvitur. Sicut notavit Sanchez *L. 5. disp. 6. num.*
4. Insuper nota duo: **Unum:** Si in tali cau-
sponsi ante adventum conditionis alio absolute
consensu de præsenti contrahant, aut carnaliter
conjungantur, statim sit matrimonium ratum;
quia censetur recessisse a conditione antea in
futurum relata. Prout respondit Alexander III.
cit. c. de illis. Et habetur etiam *c. Per ruis. De*
condition. Appos. Etenim in dubio semper præ-
sumitur sponsus v. g. affectu maritali, non
autem fornicario accedere ad sponsam: ideoque
rec.

Sect. III. De Matrimonio ut est contractus. 303

recedere à conditione de futuro ante à apposita,
& jam velle eam habere pro non apposita. Alterum est: Qui sub conditione de futuro duxit unam, ante eventum illius conditionis, injuste quidem, validè tamen contrahit matrimonium absolute & indissolubiliter cum alia. Ita quandoque quis duas duxit sub conditione, valebit matrimonium illius, cuius conditio prius est impleta. Sanchez l. 4. disp. 8. Dicastil. disp. 5. dub. 8. Gobat. tract. 50. cas. 12. num. 472. Ut contra alios alibi indicatum est.

II. Eveniente conditione statim perficitur matrimonium, nullo requisito novo contrahentium consensu. Ita communis Canonistarum in cit. Super eo. Glossa, Innocent. Hostiensis; Abbas alii cum Navar. c. 22. num. 63. & Consil. 1. De condition. appos. & ex Theologis Paludanus, Petrus Sotus, aliisque congestis Sanchez cit. l. 5. disp. 8. Coninck disp. 29. dub. 1. Layman tratt. 10. l. 5. part. 2. c. 7. num. 2. Cardinal. de Lugo De penitent. disp. 13. Sect. 5. Caps. Hurtag. hic disp. 7. diff. 3. Dicastil. disp. 5. dub. 6. num. 69. Castro-Palaus disp. 2. punct. 11. §. 2. Perez disp. 16. Sect. 13. fuse, alii apud ipsos. Ratio potissima est; quia ita declararunt authentice Pius V. & Clemens VIII. Teste locupletissimo Prospero Fagnano in idem c. Super eo. Ubi per extensum refert illas Declarationes, ac testatur ita servari in Curia Romana. Et probatur receptissimo axiomate: Quod consensus conditionatus positâ conditione, transeat in absolutum

394 Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.
tum. Ut habetur L. Potior. ff. Qui potiores in
pignore. & L. Hac venditio. ff. De contra-
bend. emption. Ibi: Conditionales venditiones
tunc perficiuntur, cum impleta fuerit conditio.
Quandò ergò dicas: accipio te in uxorem, si pa-
ter consenserit, perinde est, acsi dicas: jam vero
habeo voluntatem & consensum habendi te in
uxorem; at nolo, ut effectus hujus consensus
existat, priusquam pater consentiat; volo au-
tem jam & omnino consentio, ut quamprimum
ipse consenserit, sis absolutè mea uxor: Ergo
posita conditione absque novo consensu jam ab-
solutè uxor erit. Confirmat Layman cit. Sicut
se habet consensus de futuro ad contractum
sponsaliorum, ita se habet consensus de præ-
senti ad contractum matrimonii: atqui omnes
fatentur, & constat ex c. Unico. Desponsal. in
6. consensum de futuro conditionatum, (v.g.
accipiam te, si pater mille florenos in dotem de-
derit) eveniente conditione sine novo consensu
purificari & effici sponsalia aboluta: ergo etiam
fateri debemus, consensum de præsenti condi-
tionatum, (accipio te nunc in uxorem, si pater
mille florenos dederit,) posita conditione tran-
sire in matrimonium purum & absolutum.

Contrarium tamen, ac novum consensum
requiri, docet sanè communior Theologorum
Sententia D. Thomas, Pontius, Diana, alii cum
Tambur. Trait. 4. §. 4. num. 5. Decisio Rota
apud Dianam parte 6. in calice. Quorum ratio-
nes beatè dissolvunt Sanchez, Layman, Peyer,
bill

ali cit. quos curiosus videre potest, mihi non
vacat. immorari.

III. *Ab/que novā assistentiā Parochi & testiū 3334*

Quando nimirum matrimonium sub conditio-
ne in futurum relata jam celebratum est coram
Parocho & testibus, nihil opus est, ut postea,
eveniente conditione, de novo adhibetur Pa-
rochus cum testibus. Ita cum aliis Sanchez cit.
disp. 8. num. 24. & fuisse disputans, tandem
inclinans in hanc sententiam *Dicastil. cit.* Ratio
pro interim sufficiens est, quia probabilissima,
omnino tutā & praxi recepta sententia in frā suo
loco aſtruenda est: Quando matrimonium
totam Parocho & testibus omnino facte vel
aliudē invalide contractum fuit, & postea, de-
posita fictione vel dispensatione impetrata, novo
consensu revalidatur, non requiritur necessariō
nova assistentia Parochi & testium: ergo neque
in nostro casu, quando matrimonium prius sub
conditione contractum fuit. Contrarium tamen
docent *Ledesma, Coninck, Bonacina, Hurtad.*
aliū cum Perez cit. *Sed. 14.* & ut probabiliorem
tenet Layman cit. num. 3. Ratio non contem-
nenda est; quia Parochus & testes à concilio
requiruntur, ut intelligant matrimonium verē
& substantialiter contractum esse, & sic de eo in
foro externo, ad multa vitanda incommoda, te-
stari possint; sed nisi intersint eventui seu imple-
tioni conditionis, aut faktem à contrahentibus
audiant, conditionem appositam impletam
esse, vel defacto subsistere, revera nesciunt. u-

trum matrimonium verè & substantialiter contractum sit : nec consequenter de eo contractu in foro externo testificare possunt, sed tantum de contractu inchoato, adhuc in futurum pendente & solubili: ergo, &c. Sed n. Negando majorem, pro omni eventu, ob instantiam positam à nobis, cùm sàpè neque ipsi contrahentes, minus assistentes scire possint, matrimonium verè & substantialiter contractum sit, ob impedimentum latens. Sufficit ergo ad intentum principale Concilii, Parochum & testes testificare posse matrimonium coram & non clandestinè, quoquo tandem modo, contractum esse, dummodo patenter non nullo.

335 IV. Exceptio: Si inhabiles ob impedimentum dirimens, ad contrahendum contraxissent sub conditione: *Si Papa dispensaverit.* Tunc enim ea dispensatione impetrata, probabilius est sola sponsalia purificari; matrimonium autem certò ratum fieri debere per novum consentium coram Parocco & testibus. Ita cum aliis Laymat cit. *num. 5.* Prima pars probatur; quia desponsatio facta per verba de præsenti sub conditione possibili in futurum relatâ. v. g. *Si Papa dispensaverit:* habet saltem vim desponsationis conditionalis de futuro: ergo sicut sponsalia de futuro sub conditione dispensationis Papalis, et eveniente purificantur: ita etiam eadem desponsatio sub eadem conditione facta per verba de præsenti, ea eveniente purificari debet. Secunda pars

paris est ferè communis, teste Navarro. l. 4. consil. 14. de sponsal. & Layman. cit. (contra tamen Sanchez, Coninck, alias non paucos) Ratio est à Layman bene data: quod nunquam præsumendum sit, mentem Fontificis dispensantis esse, ut matrimonium præterito tempore contractum valeat, sed, ut post collatam dispensationem præmissis denuntiationibus in facie Ecclesiæ contrahere liceat: sicut aperte colligitur ex Bulis & Rescriptis Pontificum.

§. III.

Conditio de futuro turpis vel impossibilis.

DE his ita statuit Gregorius IX. c. Finali, 336 de condition. appos. Si conditiones contraria substantiam conjugii inferantur, puta, si alter dicat alteri: contra hoc tecum, si generationem prolixi evites; vel donec inveniam honore vel facultatibus dignorem; aut: si pro quiesce adulterandam te tradas, &c. matrimonialis contractus quantumvis favorabilis, caret effectu, licet alia conditiones apposita in matrimonio, si turpis vel impossibilis fuerint, debeant propter ejus favorem pro non adjectis haberi. Sic textus Pontificis sanè difficilis & multum intricans Doctores. De his aliis conditionibus turpibus vel impossibilibus nunc dicam; de illis vero substantiæ matrimonii repugnantibus dicam seorsim §. sequent.

I. Quando certò constat conditionem turpem vel impossibilem; sive secundum naturam;

uti: duco te, si cœlum digito tangas, si doten
tanquam montem aureum afferas: sive secun-
dum mores, (nam jura etiam conditionem
turpem seu in honestam, impossibilem vocant,
eo quod impossibile judicari debet, hominem
honestum velle facere quod turpe est, ut duco
te, si partem occidas, si fidem neges, &c.)
adjectam esse matrimonio aut sine animo con-
trahendi, sed per jocum indicantem animum
alienum à contrahendo, ut certè solent adiici
conditiones illæ secundum naturam impossibi-
les. Aut conditio turpis adjecta sit cum serio
animo volendi exspectare eventum illius & no-
lendi contrahere, nisi talis turpis conditio po-
natur; certum est, matrimonium fore nullum
in foro interno, imo & externo, si probari pos-
sit, adeoque conditionem talem tunc non habe-
ri pro non adjecta, sed præsumptionem juris
tunc cedere veritati. Ita mox citandi. Ratio lo-
lida & clara est; quia consensus matrimonii to-
tus quantus pendet à voluntate contrahentium,
ut Ecclesia consensum ad substantiam matri-
monii requisitum supplere nequaquam posse
nec potest efficere, ut subsistat matrimonium
sine verò consensu. Ut omnes fateri debent:
qui conditio propriè dicta & suspensiva actus, si
impossibilis vel turpis sit, ab initio statim vitiat
contractum, ut expressè habetur variis textibus
juris apud Layman cit. c. 7. num. 11. Et in pro-
posito primo modo, ut supponitur, nullus ad-
est consensus, secundo autem modo adest qui-
dem

dem consensus conditionatus de futuro, sed cum conditione impossibili vel turpi: eoque ipso nullus & minimè obligatorius; cum impliceat nasci obligationem ad aliquid turpe vel dishonestum: ergo nec tunc subsistit matrimonium, nisi post impletam conditionem turpem: sive rursus non habetur pro non adjecta.

II. Ecclesia tamen & Pontifex cit. c. Finalide-
finiunt, conditiones illas turpes vel impossibilis-
substantiae matrimonii non repugnantes, in fa-
vorem ejusdem matrimonii haberi pro non ad-
jectis præsumptivè & regulariter pro foro ma-
ximè externo; cum enim in foro maximè exter-
no regulariter nesciatur intentio contrahentium,
an scilicet contrahens adhibuerit illam condi-
tionem turpem vel impossibilem sine animo
contrahendi, vel joco ostendente animum aliè-
num à contrahendo; an verò potius cum vero
animo contrahendi solum adjicerit per merum
jocum, faciem vel ignorantiam; Ecclesia præ-
sumit hoc posterius, quod est in favorem valoris
matrimonii, & consequenter validum pronun-
tiat tale matrimonium, & conditionem illam
turpem vel impossibilem habet, quasi non adje-
cta fuisset. Ita DD. satis communiter, Coninck
disp. 29. num. 42. aliisque citatis Perez disp. 16.
§. 5. num. 8. Hurtad. disp. 7. diff. 10. Tambur.
tratt. 4. c. 5. §. 5. num. 74. Etsi contra longè
communiorem. An verò hæc præsumptio
etiam in sponsalibus locum habeat, dictum est
suo loco negativè.

339 339. Layman. autem cit. c. 7. num. 11. subtit
hius & magis decorè sic explicat: favorem hunc
in eo consistere, quod in dubio: an conditio
turpis vel impossibilis adjecta sit tanquam con-
ditio propriè dicta & suspensiva actus (qua
principio statim vitiat contractum, ut dictum)
an vero tanquam modus non suspensivus: id
posteriorus presumi debeat, ut proinde mat-
rimonium statim validum censeatur, conditio
autem non habeatur tanquam non adjecta. In hoc
enim modus differt a conditione propriè dicta
& suspensiva actus, quod modus adjectus con-
tractui, eum non suspendat, sed statim valeat
contractus, attamen cum tali modo vel onere
implendo ab alio: ut si dicas: duco te, si prius
dem neges: est conditio propriè dicta & suspen-
siva actus usque ad eventum conditionis; si vero
dicas: duco te, ut tamen te ad veram fidem con-
vertas: est modus non suspensivus; statim enim
valet matrimonium, tamen cum onere sponse,
ut oportune se convertat. Nunc autem modus
impossibilis sive secundum naturam, sive secun-
dum mores, seu turpis adjectus contractui, non
vitiat illum, sed pro non adjecto habetur. Ut
si dicas: dono vel lego tibi equum, ut ccelum
tangas, ut haereticus fias, &c. Ut ex commu-
ni doceat Molina, aliisque citatis Sanchez l. 5.
disp. 19. qui modus mihi valde placet.

340 IV. Dicta autem regula: quod conditio im-
propriè dicta seu modus non suspensivus, si
impossibilis vel turpis sit, pro non adjecto ha-
bendus

bendus sit, limitari debet ex citato jure, c. Finali, De condition. apvof. Nisi ejusmodi turpis vel impossibilis modus seu conditio repugnet substantiæ matrimonii (vel alterius contractus) ut in exemplis à Pontifice allatis: duco te, si generationem prolis evites; si te adulterandam exponas. Hæ enim formulæ non significant conditionem propriæ dictam & suspensivam matrimonii, usque dum ista fiant (certè ante matrimonium contractum non poterit se prostituere adulterandam, nec generationem prolis evitare) sed significant modum, quem contrahens post matrimonium contractum observari velit, ut ex Molina benè notant Layman cit. num. 11. §. 9. & Herinex hic disp. 3. quest. §. num. 36. Et de his seorsim sit

§. IV.

Condition turpis repugnans substantia Matrimonii.

I. SI ergo talis conditio vel potius modus re-³⁴¹ pugnans substantiæ matrimonii, ejusve tripli bono quoad ipsam obligationem, adiiciatur matrimonio: Ut si dicas: Te duco, si in te non transferam dominium mei corporis ad usum conjugalem: aut (ut pulchre specificavit Pontifex in textu allegato. cap. Finali §. precedenti in initio cit.) contraho tecum: si generationem prolis evites: repugnans bono prolis: vel donec inveniam aliam ditiorem, &c. Ecce repugnans bono Sacramenti, scilicet perpetuitati & indissolubilitati: vel si pro quæ-

Ita adulterandam te tradas: Ecce repugnans bono fidei conjugalis. Tale matrimonium, quantumvis hoc alioquin favorabile sit, viciatum ac nullum definit Pontifex l. c. non tanquam novum jus condens, sed quod est de jure naturae declarans; quia non potest matrimonium subsistere sine suis essentialibus: & quia id commune est omnibus contractibus, dum contrahens inter contrahendum vult obligare ad quidquam repugnans ipsi substantiae contractus, satis significat se non habere animum verē celebrandi talis contractum: nam sine voluntate contractus non efficitur. Dixi autem notantissime: *Quoad ipsam obligationem.* Nam notandum permaxime

342 II. Bona illa matrimonii, fidei, proli, & Sacramenti possunt spectari dupliciter. 1. quoad obligationem velut in radice & actu primo: 2. quoad actum secundum seu executionem. Sumpta quoad obligationem seu actum primum seu ipsam obligationem mutuam servandi fidem tori, jus debiti, & perpetuam societatem sunt vel ipsa substantia matrimonii, si sumatur matrimonium & vinculum; aut si matrimonium accipiatur pro actuali contractu & sacramento, sunt velut proprietates inseparabiles & effectus matrimonii. At verò eadem tria bona quoad actum secundum & executionem (scilicet actualis observatio fidei, redditio debiti, perpetua societas; non sunt utique de substantia matrimonii, sed omnino separabilia, & sapientia)

sæpè separantur, nec ea separatio potest abesse ejus valori. Si ergò contractui matrimonii apponas conditionem seu modum sic, ut ipsam prædictam aliquam obligationem excludas, irritum redditis matrimonium, ob rationem datam; si verò solum excludas actum secundum, seu actuali observationem talis obligationis, obligatione retentâ, nihil officies valori matrimonii. Exemplis cape: Valide contrahis matrimonium cum expressa intentione sæpè adultrandi, aut uxorem pro quæstu prostituendi, aut à conjugè fine justa causa te separandi, aut aliam, ea vivente, priori scilicet, ducendi, generationem prolis impediendi, abortum procurandi, natam prolem enacandi, &c. Quia in his & similibus solum excludis dicta bona matrimonii quoad actum secundum. At contrà invalidè contrahis matrimonium, si talia, talèmque pessimam voluntatem tuam in ipsum pactum matrimonii deducas, ac ea conditione modo ac pacto velis contrahere matrimonium, ut talia siant, ac velut fieri fas sit; sic enim ipsam obligationem substantialiæ matrimonii excludis ejusque essentiam evertis. Hinc rectè resolvit Layman cit. e. 7. num. 9. Calvinistam credentem, ob conjugis adulterium fas esse matrimonium dissolvere, si contrahat ea intentione, si uxor v. g. fidem matrimonii violaverit, eâ repudiata aliam ducendi; quia hæc impia & hæretica intentio in pactum non deducitur, illud matrimonium nihil.

hilmominis validum & indissolubile esse; sed utique, si id etiam in pactum ducatur.

343 *III.* Omnes unanimiter consentiunt conditiones ita repugnantes bono fidei & Sacramenti in exemplis allatis & similibus adjectis matrimonio, illud vitiare & irritum reddere. At vero quoad bonum proliis non ita consentiunt, sed aliqui sic distinguunt: Matrimonium certò irritari, quando ei apponitur pactum vel conditio evitandi generationem modo positivo & illicito; ut, si deberet evitari generatio per media sumpta procurando sterilitatem, aut abortum foetus concepti, nunquam immittendo semen intra vas, necando vel non educando problem suscepit, &c. Hæc enim positivè repugnat bono proliis: At vero non irritari, quando apponitur eadem conditio evitandi generationem proliis negativè tantum & licito modo: ut nonquam matrimonio utendo, quod utique est licitum. Ita expressè Perez *disp. 16. sct. 7.* &c. *ipsa Patuidanus, Vasquez, Rebel, Coninck, Hertad.* apud eundem Perez, *Tambur.* *bic tract. 4. 5. §. 8.* absolute docentes validè contrahi matrimonium cum conditione honestatæ, videlicet ut neuter ab altero debitum petat, sed continetiam perpetuam servet, aut voveat, aut Religio nem ingrediatur: & dant bonas rationes: 1. quia essentia matrimonii consistit in mutuo dominio corporum in usum generationis, cum quo dominio consistere potest obligatio non utendi corpore ad hunc finem; cum jus utendi sit separabile

tabile à domino directo. 2. Conjuges non sunt
abolutè obligati ad usum conjugii, nisi sub con-
ditione: nisi Religionem ingredi nolint: ergò
jus utendi matrimonio, obligatióque reddendi
debitū non est de substantia illius. 3. Conjuges,
permanente substantia, substantialiique vinculo
matrimonii possunt abdicare jus utendi ma-
trimonio per votum continentiae mutuo eon-
senstu editum: ergò idem possunt facere in ipso
matrimonii contractu. 4. Principaliter hæc
Sententia planissimè ad cūjuscunque captum
explicat & salvat, quo pacto Beatissima Virgo,
etsi voto castitatis adstricta & ab omni cogita-
tione de usu matrimonii alienissima potuerit ta-
men contrahere matrimonium & effici verissima
sponsa & uxor virginei sponsi ac mariti Josephi.
Ut etiam observat Gobat cas. 13. num. 267. ni-
hil tamen audens definire: Neque ego audea,
sed maneo in distinctione data N. II & dico
porro.

IV. Valet sine dubio matrimonium, si quis³⁴⁴
contrahat cum intentione, eō nuquām utendi
petendo aut reddendo; cūm de essentia contra-
ctus matrimonii non sit consensus in usum &
copulam ipsam, sed in jus & obligationem tan-
tum, ut supradictum. Non autem valet matri-
monium, si ei conditio vel pactum apponatur,
quo jus & potestas matrimonii, ad ejus usum
impeditur vel collitur: v.g. accipio te eo pacto,
ut in perpetua continentia vivamus; ut nun-
quām à me conjugii debitum petas; vel, ut tibi
exigenti

exigenti reddere non teneat, &c. Ita communis DD. cum D. Thoma in 14. disp. 28. quæst. uniuersit. 4. a. 3. D. Bonavent. ibidem quæst. ultim. Richard. Adrian. aliusque congestis Sanchez. s. disp. 11. Layman cit. num. 9. Ratio est; quia talis conditio vel pactio, quantumvis honesta & sancta, revera tamen repugnat substantia matrimonii, cum substantia matrimonii quam maxime consistat in jure utendi, & obligatione praestandi corpus conjugi ad usum conjugalem: atqui hoc jus ac obligatio tollitur dictis pactis seu conditionibus. Neque urgent rationes oppositæ piaæ Sententiae. Ad primam respondeatur: Licet in rebus plerisq; separari possit dominium directum a jure utendi vel fruendi tali re; nihil simile est in matrimonio, sed totum dominium reale, quod per matrimonium aequiretur in corpora, nihil aliud est; quam illud ipsum jus utendi corpore conjugis ad usum generationis; ergo non separabis idem a se ipso. Ad 2. negando consequiam; quia per matrimonium absolute omnino contrahitur obligatio carnalis conjunctionis ac debiti reddendi non obstante conditione, quæ ei de jure inest, puta: nisi ligionem proficeri malit: aut: nisi fidem datam ad alterio violes. Nec est in contrahentium potestate adjicere alias pro libitu. Ad 3. negatur iterum consequentia, quia id commune est omnibus contractui, ut apponi non possit ipsi contractui aliquid ejus substantiae seu naturæ repugnans, licet postea ponit possit per modum novi con-

Sect. ill. De Matrimonio ut est contractus. 317
tractus aliquid tale priori ex parte repugnans. Ut
bene docet Sanchez l. 5. disp. 19. num. 5. & 12.
ita & matrimonio a principio apponi non po-
test conditio ejus substantiae repugnans; quia si
fieret contractus essentialiter, & non fieret; po-
test tamen postea apponi per novam passionem
aliquid honestum matrimonii contractui ex par-
te repugnans, ut potè mutua pactio continendi ad
tempus, vel in perpetuum, permanente interim
vinculo matrimonii quoad alia, ut potè mutuam
cohabitationem, prolem jam suscepitam edu-
candam, fidem servandam, ut cum alia perso-
na carnalis copula non habeatur. Ut rectè Lay-
man num. 9. Ad 5. 12. Etiam seclusa illâ Sen-
tentia planè & optimè salvari Sacratissimum
Matrimonium Matris JESU MARIAE &
JOSEPHI prima parte nostri dicti; consen-
sit enim Beatissima Virgo in traditionem corpo-
ris sui quoad potestatem, obligationem & actum
primum: adeoque quantum erat ex parte con-
tractus matrimonialis, omnino obligata fuit Jo-
sepho ad reddendum debitum conjugale, si ip-
se exigeret: eoque ipso illa confuse & indirecte
consenserat in copulam, si exigeretur: quod om-
nino sufficiens erat ad plenam essentialiam contra-
ctus matrimonialis. Nunquam autem consen-
sit in ipsam copulam directe & simpliciter,
quippe & voto Castitatis adstricta, & certâ Dei
revelatione edocta, Josephi ejus debitum
nunquam exactum, sed suam virginitatem
certo & tute conservatum iri. Ideo enim ex An-

318 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.*
gelo tantæ Prolis conceptionem annuntiantur
quæsivit: quomodo fiet illud, quoniam virum
non cognosco. Quare Castissima Virgo à votis
violatione secura, volente & præcipiente Deo,
in conjugium consensit, sed in ejus actualem
sum simpliciter & directè consensit nunquam.
Qua de re Gratianus toto C. Beata, 27. quæst.
Magister in 4. d. 30. & ibidem D. Thomas, Se-
rus, Durandus, Henrèqu. alii ac latè & optimè
Suarez, part. 3, tomo 2. disp. 7. sect. 1. Vasquez,
part. 3, tomo 2. disp. 127. c. 6. num. 8. Perez
disp. 13. sect. 8.

SECTIO IV.

De Matrimonio rato ut Sacramentum ejusque solemnitate & indissolubilitate.

SUMMARIUM.

346. *Matrimonium ut Sacramentum quid?*
350. *Materia ejus sunt corpora, & forma verba contri-
bentium.*
354. *Ministri sunt ipsimet contrahentes.*
356. *An ratio Sacramenti validè possit separari à contra-
etu à fideliou?*
358. *Ad Valorem requiritur assistentia Parochi, & do-
rum vel trum testimoni.*
359. *Qualis Parochus requiratur?*
360. *Aut hic intelligatur:*
363. *Quis alius de licentia Parochi assistere possit?*
365. *Quæ licentia ad id sufficiat?*
366. *An etiam per vim vel metum exorta?*
367. *Licentia Parochi etiam necessaria est Confessio
pro copulando moribundo.*
368. *Quales requirantur testes?*
373. *Qualis presentia Parochi & testimoni?*

374. No.